

Muzej primenjene umetnosti
Vuka Karadžića 18, Beograd

42. SALON ARHITEKTURE – UPORNO-OTPORNO

Izveštaj žirija 42. Salona arhitekture

Žiri 42. Salona arhitekture u sastavu:

Mustafa Musić, predsednik

Anđela Karabašević

Vanja Panić

Marija Simović

Eva Vaništa Lazarević

Želimo posebno da istaknemo i pohvalimo činjenicu da evo već 42. put otvaramo jednu od najznačajnijih arhitektonskih manifestacija koja se uporno i dosledno realizuje i održava. Malo je kulturnih manifestacija u našoj sredini koje imaju ove odlike. Gotovo nijedna izložba ili konkurs nemaju toliki odziv i obim, čak i pored uvedenog selekcionisanja u više kategorija.

Zanimljivo strukturiran i kvalitetan stručni žiri je u skladu sa sagledavanjem prispelih, odnosno selekcionisanih radova ove godine, a naročito uzimajući u obzir stručne i društvene okolnosti, nastojao da izdvoji one arhitektonske iskaze koji se odmiču od kompromitovane masovne gradnje u službi profita, izbegavajući da afirmišu opšta mesta našeg zanata kakva propagiraju sajmovi građevinarstva, odnosno proizvođači građevinskog materijala i opreme.

Dobrano smo se postarali da umesto toga nagradimo one radove koji se zalažu za suštinska pitanja arhitekture; ona koja se tiču arhitektonskog oblikovanja, filozofije prostora, ali i tradicije gradnje i kulture.

Žiri konstatuje, da je ove godine, uprkos odsustvu velikih javnih projekata i urbanističkih rešenja, na Salonu bilo puno kvalitetnih radova koji su obradili široki spektar važnih tema za stvar arhitekture.

(M. M.)

Žiri smatra da je ove 2020. – posebne po sve nas ili godine koju ćemo pamtiti – dospeo i kvantitativno i kvalitativno impresivan broj radova, što upućuje na činjenicu da se bavimo delatnošću koja je esencijalna, znači ne predstavlja ni opciju ni luksuz a opstaje i u kritičnim vremenima.

Kako se žiri složio na početku svog razmatranja dela sa ovogodišnjeg Salona arhitekture, nekoliko je parametara segmentirano kao važni za ocenu o radovima, a vezani su naravno i za simboliku Salona arhitekture kao institucije koja opstaje, eto, 46 godina.

Prvi od tih elemenata je hrabrost i autorski izraz, te podrazumeva i doslednost.

Druga je autentičnost, bežanje od viđenih, konfekcijskih modela, te upotreba jakih, arhetipskih ali jednostavnih elemenata.

Osim nagrađenih ne bismo mogli da ne pomenemo autore koje smo, bez obzira na rezultat ili status u ovom izboru uvažili i zapazili: kolegu Šavikina, Boru Petrovića i kolege, Milana Dimitrijevića, Jelenu Arsenijević, Jelenu Mitrović sa kolegama, Ljubicu Bigović sa kolegama, Ljubišu Folića, Milku Gnjata i Lelu Alimpijević, bračni par Sarić. Od enterijera *Antipod* studio, bračni par Vojvodić, Peđu Milutinovića i Vladimira Lovrića.

Internacionalnih radova je takođe bilo veoma zapaženih, kao i kombinacije naših i stranih arhitekata što ukazuje na globalizam i uprkos svemu pomeranje granica putem naše veštine.

Zato apelujemo na vidljivost i na što veće širenje saznanja o ovim retkim, stilski ukusnim “zalogajima” na Salonu koji nam skreću pažnju sa ove teške godine čineći nas stručnijim ali i s(a)vesnijim.

(E. V. L.)

Žiri je dodelio sledeće nagrade:

Veliku nagradu – Grand Prix 42. Salona arhitekture

dodeljuje autoru: **Dejanu Todoroviću** / dizajn enterijera: Filip Rašković
za realizovano delo **Porodična kuća, Kosmaj** / 2018–2019

Ove godine Žiri je Grand Prix salona dodelio realizovanom projektu porodične kuće na Kosmaju. Ovaj arhitektonski iskaz čini osobenim i naravno kvalitetnim pre svega njegovo arhitektonsko oblikovanje, ali i razumevanje teme i konteksta, odnosno mesta na kome kuća stoji. Ovde su prožeti i utkani elementi modernosti, ali i tradicije kroz formu i materijalizaciju. Nagrađeni arhitektonski iskaz pored projektantskih veština, pokazuje i dublje poznavanje istorije arhitekture kako one naše, tako i svetske, budući da se u radu čita prisustvo ideja od modernizma do metabolizma, kao i vladanje elementima naše tradicionalne arhitekture. Navedeni atributi prepoznaju se kroz odnos ostvarene forme – volumetrije, odnosno kroz odabir primenjenih materijala. Objekat, iako nevelike kvadrature, je zbog navedenih osobina, prepoznat od strane ne samo stručne javnosti, već kako vidimo i od strane šire – „laičke“ publike. (M. M.)

Nagradu u kategoriji Arhitektura

dodeljuje autorima: **Vladimiru Lojanici i Saši Macanoviću**
za realizovano delo **Pasivna kuća Zero Energy, Beograd** / 2017–2019

Svi znamo da manje često može da bude više u arhitekturi, da te je kompleksnost zadatka rezidencijalne vile visoka. Na ovom projektu žiri je posebno usvojio, osim navedenih karakternih elemenata kao što su upečatljivost, i snaga te nepristajanje na uobičajene, vernakularne, prečesto viđane obrasce – ono što zovemo pečat ili izraz.

Lako je rasti u Toskani, a teško u Beogradu – ako arhitekta želi da razvije rafinman i sačuva priseban kritički duh okružen našom anti-estetikom i uspesima urbanističkog profiterstva. Tim više, retki objekti kao ovaj treba da budu posebno vrednovani, bar u našim hramovima arhitekture kao što je ovaj u Muzeju primenjene umetnosti već više od četiri decenije. Tim više se divimo svakome ko uspe da u našoj sredini nametne tzv. rekla bih, univerzalni stil, ukus i prefinjenost.

Žiri je na ovom radu posebno uvažio sveobuhvatni prikaz: dakle ne samo utisak našeg simbola – Mis Van der Roevog paviljona, jakog čeličnog okvira sa ispunom od stakla – svima nam dragog i prepoznatljivog a prepoznatljivost kao atribut jeste jaka poluga uspeha. Funkcionalno kao zatečeni ispod Vezuva iznenađujemo se da smo u 21. veku, da je krov iskorišćen kao solarni plato, a materijali retko kada baš tako sklopljeni, bez uobičajenih fizičkih barijera, inovativno postavljeni a da bi ispunili teško ispunjivo: energetska održivost. I tu je boja ekspresije – crna... Dakle – uočavamo na ovoj kući i hrabrost retkosti ili retkost hrabrosti! (E. V. L.)

Nagradu u kategoriji Gost Salona

dodeljuje autorima: **Toniju Trutaniću i Aleksandru Čopiću**
za realizovano delo **B Twins, Brač, Hrvatska** / 2018–2018

Čitati ovaj rad je zapravo čitati njegovu duhovitost, infantilnost, želju za zabavom i slavljenjem života, ali ujedno i jednu zrelost u jasnom otklonu od nasleđenog kroz naglašenu kubičnost ove dve kuće za odmor na krovu restorana. Žiri je dodeljivanjem ove nagrade želeo da podstakne na promišljanje o arhitekturi kao scenografiji za odmor koja je u snažnom kontrapunktu sa okolnim građenim i negrađenim pejzažom, jednog turističnog mesta poput Brača, ali i svakog drugog mediteranskog mesta duž Jadrana. Krov postojećeg restorana koji je poslužio kao teren za oba objekta se konstatuje u vizuelnom smislu mediteranskom stereotipnom balustradom oko granice krova, ali tu saradnja između postojećeg objekta i ovih „blizanaca“ prestaje. Nadogradnja u potpunosti ima autentični karakter, a veliki stakleni otvori sa dve naspramne strane kadiraju pogled na more posredno i neposredno. Jasnim arhitektonskim izrazom, čistim i pomalo smelim rešavanjem funkcije objekata i sadržaja u i oko objekta poput bazena, ovaj realizovani arhitektonski eksperiment u razmeri 1:1 svakako privlači pažnju i uspostavlja novo promišljanje o kućama za odmor. (M. S.)

Nagradu u kategoriji Gost Salona

dodeljuje autoru: **Zoranu Abadiću**
za realizovano delo **Business Continuity and Disaster Recovery Data Center, Prilep, Severna Makedonija** / 2016–2019

Realizacija *Data Centra* u Prilepu autora Zorana Abadića predstavlja fortifikaciju XXI veka u oblikovnom i funkcionalnom smislu, a sve sa ciljem da se obezbedi i zaštiti "zlato" – informacija u digitalnom zapisu. Odluka da se ovaj objekat i njegova putna infrastruktura oblikuju tako da ukopavanjem postanu nenametljiv deo pejzaža je otvorilo put ka promišljanju potpuno nove tipologije. Žiri ovom nagradom želi da istakne značajnost arhitektonskog oblikovanja i autorovu uspešnost da jednom utilitarnom objektu da karakterističan i prepoznatljiv izgled. (M. S.)

Nagradu u kategoriji Enterijer

dodeljuje autoru: **Milošu Milivojeviću**

za realizovano delo **Apartman 12/10, Beograd** / 2018–2019

Ovaj enterijer sugestivno govori o zrelosti i sofisticiranosti njegovog autora. Prostor odlikuje pre svega mera, dobar ukus, osećaj kako za kompoziciju i detalja, tako i za harmonizaciju primenjenih materijala, pa je logično da je rezultat morao biti valjan. Iako je reč o savremeno oblikovanom enterijeru, uočljivo je odmicanje od opštih mesta i estetike kakvom je „zatpano“ naše tržište opterećeno sugestijama i željama investitora, odnosno sugestijama proizvođača materijala i opreme. (M. M.)

Nagradu u kategoriji Publikacija

dodeljuje autoru: Branislavu V. Milenkoviću

za realizovano delo **Nerezi 52**

Neprocenjivi značaj ove skromne publikacije je višestruki. Ona predstavlja originalni arhitektonski zapis nastao davne 1952. godine, o narodnom graditeljstvu i svakodnevnom životu malog makedonskog sela Nerezi u blizini Skoplja, koje danas velikim delom više ne postoji u svom izvornom stanju. Pisanu reč prati izuzetno vredna zbirka autorskih akvarela koji besprekorno pažljivo beleže bogatstvo svakodnevnih prostornih i životnih situacija među gusto nanizanim kućama na izrazito pokrenutom terenu, na otvorenim čardacima, tremovima, i u zatvorenim sobama skromnih seoskih domaćinstava. U pitanju je originalno istraživanje koje je profesor Branislav Milenković sproveo tokom leta 1952. godine, kada je imao svega 28 godina, a koje je „ugledalo svetlost dana“, kako on to piše, tek 67 godina kasnije, nešto manje od godinu dana pre njegove smrti. Publikacija *Nerezi 52* predstavlja izuzetno vredan doprinos arhitektonskoj misli i nauci o prostoru. (A. K.)

Priznanje u kategoriji Arhitektura

dodeljuje autorima: **Đorđu Kitiću, Dušanu Nikoliću, Mirjani Nikolić, Ivani Mišić i Dejanu Knežiću**

za realizovano delo **Resort Branković, Stara Planina** / 2015–2018

Arhitektonski sklop i organizacija smeštajnih jedinica na najbolji način su uklopljeni u planinski pitomi pejzaž, sa osobitim veštim kombinovanjem materijala, igrom fasadnog i krovnog, providnog i punog, sadejstvom komponovanja pristupnih nivoa u kamenu i zahtevne topografije, blagim i nenametljivim rafinisanim, te savremenim tumačenjem tradicionalne i lokalne arhitekture stvaraju dinamičan i prijatan ambijent na ovoj nadmorskoj visini. (V. P.)

Priznanje u kategoriji Arhitektura

dodeljuje autoru: **Milanu Jakiću** i koautoru: **Andrijani Maksimović**

za realizovano delo **Divčibar, Divčibare** / 2016–2019

Jasnom, modernom i slobodno kažimo pomalo „cumtorovskom“ reinterpetacijom modernog ka tradicionalnom i lokalnom, prepoznati su zanatsko i osobito tesarsko umeće, akcentovana želja autora ka konstruktivnoj estetičnosti i stičnosti drveta kao materijala. Postignut je visok sklad spoljnog ritma elemenata fasade i jednostavne slobodne organizacije prostora unutra na pročišćenoj lokaciji divčibarskog četinarskog krajolika koji dominira u ovoj prožetosti. (V. P.)

Priznanje u kategoriji Arhitektura

dodeljuje autoru: **Milošu Đurasinoviću**

za realizovano delo **Rekonstrukcija porodične kuće, Beograd** / 2017–2019

Arhetipska nenametljiva intervencija dogradnje i rekonstrukcije porodične kuće na Zvezdari jednostavnim pristupom autora komponovanju postamenta, tela i krovnih ravni kuće kao i suverenom organizacijom prostora stanovanja, logičnim korišćenjem fasadnih elemenata i materijala predstavljaju

jedan od obrazaca kako bi se trebalo rešavati ili popravljati devastirane zone beogradskih razasutih naselja porodičnih kuća izmešanih tipologija, boniteta i istorijskog konteksta. (V. P.)

Priznanje u kategoriji Arhitektura

dodeljuje autorima: **Dijani Adžemović Anđelković, Vladimiru Anđelkoviću i Aleksandru Bogojeviću**

za realizovano delo **Porodična kuća VU, Novi Sad / 2017–2019**

Objekat je prepoznat kroz jasan arhitektonski pristup savremenog izraza u organizaciji prostora, prožetosti vazdušnog volumena i kretanja unutar kuće, kao i zanatsko formiranje opekarske membrane kuće, moderne reinterpretacije arhitektonskog „tkanja“ koja u jednoj ulozi izlazi na regulacije i formira prijatan polutvoreni ambijent, a u drugoj definiše korpus kuće gde se granica punog i praznog gubi u rafinisanij igri svetla i fasadnog pletiva opeke. (V. P.)

Priznanje u kategoriji Gost salona

dodeljuje autoru: **Sonji Radović Jelovac**

za realizovano delo **Uslužno-servisni objekat Ski centra Kolašin 1600, Crna Gora / 2016–2019**

Ovaj objekat pokazuje jednu vrlo pedantnu analizu okruženja kako u smislu završne materijalizacije, tako i u smislu funkcije i saradnje objekta sa okruženjem. Pokrenut i strm teren je omogućio da se neophodne funkcije ovog ski-terminala poređaju i po vertikali i po horizontali, tako da se najveći deo objekta sagledava kao ugrađena struktura u planinu Bjelasicu, dok se poslednja etaža restorana percipira kao jedini objekat u pejzažu zbog drvene materijalizacije. U skladu sa tim žiri prepoznaje i dodeljuje priznanje za autorkin jasan arhitektonski izraz i veštinu da objekat saživi sa prirodom.

(M. S.)

Priznanje u kategoriji Enterijer

dodeljuje autoru: **Dušanu Tešiću** i koautoru: **Dušanki Vučenović**

za realizovano delo **Gorski hotel & spa, Kopaonik / 2018–2019**

Ovu unikatnu enterijersku realizaciju odlikuje upadljiva posebnost koja proističe iz nastojanja autora da konačni iskaz zadobije odlike ličnog rukopisa koji odmiče njihovo delo od konfekcijskih iskaza. Prostorne partije, zidne, podne i tavančne obloge su kako se to vidi sa velikom pažnjom kreirane i nacrtane, a nikako usvojene ili preuzete. Pritom, iako je reč o obradi unutrašnje duplje, posetilac kroz ovako oblikovan enterijer može dublje sagledati i doživeti i šire okruženje. (M. M.)

Priznanje u kategoriji Enterijer

dodeljuje autoru: **Aleksandru Gušiću**

za realizovano delo **Galerija moderne umetnosti, Smederevska Palanka / 2019**

Izuzetno svedeni i sofisticirani iskaz govori o smislu autora da se sa malo kaže mnogo. Dodatnu vrednost celoj stvari daje i omogućena transformabilnost prostora galerije u kojoj novouvedeni volumeni počivaju, kao i afirmacija stava da vredno ne mora biti veliko i skupo. (M. M.)

Priznanje u kategoriji Eksperiment i istraživanje

dodeljuje autorima: **Kolektiv Škograd**

za realizovano delo **Infrastruktura nade / 2016–2019**

Rad predstavlja izuzetan rezultat višegodišnjeg *upornog* i *otpornog* istraživačkog procesa sa ciljem razumevanja i unapređenja života Grada. Metodološki je usmeren ka zajednici i uključuje veliki tim ljudi. Žiri odaje priznanje autorskom timu Škograd Kolektiv za kontinuirani rad i pažnju posvećenu prostorima i zajednicama na rubu našeg društva, a ka unapređenju kvaliteta svakodnevnog života, u čemu arhitektura može da ima izuzetno vrednu ulogu, ako joj se to dopusti. (A. K.)

Priznanje u kategoriji Eksperiment i istraživanje

dodeljuje autoru: **Snežani Zlatković**

za realizovano delo **Transformacije gradskog pejzaža – dekompozicija / 2013–2019**

Rad predstavlja izuzetan rezultat višegodišnjeg *upornog* i *otpornog* istraživačkog procesa sa ciljem razumevanja i unapređenja života Grada. Metodološki je zasnovan kao izrazito lična introspektiva o

gradu. Istraživački rad autorke Snežane Zlatković nam donosi jednu inovativnu metodologiju sagledavanja kompleksnosti grada i naše svakodnevice u njemu. Izrazito rafiniranom tehnikom arhitektonskog crteža autorka secira i razlaže haotični gradski pejzaž do granice neprepoznatljivosti, čime definiše jedan novi proces čitanja prostora grada, i otvara put ka boljem razumevanju okruženja u kojem arhitekti žive i stvaraju. (A .K.)

Pohvala u kategoriji Enterijer

dodeljuje autoru: **Dejanu N.Todoroviću**

za realizovano delo **Würth Srbija trening i test centar, Beograd / 2018–2019**

Osećaj projektanta da prostor starog industrijskog skladišta u kome interveniše uspešno transformiše u prostor nove namene, svedoči o njegovom dubokom razumevanju konteksta, kao i o poznavanju mere sa kojom treba delovati u prostoru. Higijena arhitektonskog izraza i materijalizacija intervencije odlikuju visoku zrelost autora. (M. M.)

Pohvala u kategoriji Enterijer

dodeljuje autorima: **Suzani Mijatović i Tijani Kostić**

za realizovano delo **100 Hammersmith Grove, London, Velika Britanija / 2017–2018**

Intervencija u potkrovnoj duplji koju autorke obrađuju kroz ovaj projekat predstavlja delikatan zadatak naročito kada su tu i regule veoma restriktivnih lokalnih urbanističko arhitektonskih vlasti. Ovaj uspešni prodor naših autora u tu oblast, pored kreativnih rešenja datih kroz sam enterijer, nesumnjivo predstavlja veliki uspeh. (M. M.)

U Beogradu 10. 09. 2020.